

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fill. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:

dr. Franciscy Lajos.
Társzerkesztő:
dr. Kaszala János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.

Hirdetések árai: Egy háromhasábos petitsor ára 16 fillér.
Többszöri közlésnél árkedvezmény.

Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fill.

Községi takarékpénztárak.

Magyarország városaira és községeire a nemzeti megújulás, a haladásra való törekvés, de különösen a szociális feladatok teljesítése sok új terhetek rónak. Az új terhek mellett a régiek is tetemesek lévén, csodálható-e, hogy városaink egyre döngetik a törvényhozás kapuit segélyért, segítségért!

Elrettentő az a kép, a mit a magyar városok teherviselése mutat a beható vizsgálódások során, egyuttal azonban megdöbbentő az a jelenség is, hogy bajaira mind megannyi mástól, — az államhatalomtól vár segítséget, a helyett, hogy az *önsegély* elvének helyes alkalmazásához fordulnának.

Ennek az elvnek gyakorlati alkalmazása pedig nem is olyan ismeretlen valami, a mint azt a magyar városok *atyái* hiszik, csak olvassák át *Gidófalvy* István kolozsvári kir. körjegyzőnek most megjelent tartalmas füzetét a *községi takarékpénztárakról*, mely alkalmas arra, hogy a vakokat látókká tegye s felvilágosítsa az elfogultakat vaskos tévedéseikről, midőn a városok túlterheltségének okát a korszellemben, nem pedig a saját falaikon belül elkövetett mulasztásokban s az ezt mesterségesen elő-

idéző helyi *érdekeltek* közreműködésében keresik.

A művelt külföld városai régóta rátertek arra a helyes útra, mely saját szükségleteik fedezésére a fedezet megtalálásához vezet, míg a magyar városok évtizedek óta tétlenül nézik, hogy saját falaikon belül a magánvállalkozás szív fel minden jövedelmi forrást, sőt a magánvállalkozásból fakadt, de megerősödött helyi pénzügyintézetek helyenként még a közkormányzásra is ránehezednek, egyéni érdekeik szolgálatába hajtva a hivatalos gépezetet is.

Milyen másként van ez pl. Németországban is, a hol az összes *takarékpénztáraknak* jó háromnegyed része községi, Ausztriában pedig százból legalább is *85 községi intézmény*, nem úgy mint Magyarországon, a hol igen sok városban, maga a városi adminisztráció joggal volna elnevezhető valamelyik ottani megtollasodott pénzügyintézet vezetőférfiai — fiókhivatalának.

Magyarországon ma még mindössze csak 14 községi takarékpénztár működik, melyek közül legrégebb és legizmosabb a nagykovácsi, utánna a nagybányai, hajdúböszörményi, pinkafői, kisujszállási, karczagi, tiszaszentimrei, földesi és béga-szentgyörgyi. Ezek a pénzügyintézetek pl.

1904-ben 356 ezer korona tiszta jövedelmet mutattak fel és abból 256 ezer koronát a *saját községeik céljaira fordítottak*. Működési formájuk csaknem mindenütt egyenlő. A részvénytársasági *közgyűlés* jogait a *községi képviselőtestület* gyakorolja. Ez küldi ki saját kebeléből az igazgatóságot és felügyelő-bizottságot. Üzletkörüik pedig kiterjed mindenre, a mivel ma egy bank foglalkozik, de e téren is legelső sorban az illető város vállalatainak financirozása a legfőbb feladatuk. Ezzel érte el pl. a nagykovácsi községi takarékpénztár, hogy 1903-ban a *városi pótdát 64.5%-ról 32%-ra csökkentette*. Ezzel szemben a nagy pénzügyintézetek ma inkább emelik a közterheket, sem hogy csökkentenék. Mert évi nyereségüket a mérleg készítésekor ideiglenesen be szokták fektetni adómentes állampapírokba és így kibújnak a rendes adózási kötelezettség alól is és azt ráháritják polgártársaikra.

Bizonyítva látszik tehát, hogy a városok terheinek csökkentése a községi takarékpénztárak megvalósításával a legközvetlenebbül megvalósítható. Ennek azonban legnagyobb ellenzői a helyben már megerősödött hasonló intézmények lenyűgözött érdekei s azok szolgálatában álló érdekcsoportok, holott az egyes köz-

A „NYITRAMEGYEI SZEMLE” TÁRCAJA.

Őszi dal.

— Irta: Wlassics Árpád. —

*Piros székfü, kék nefejejes, fehér őszi rózsza,
Egy virágot, egy halványat leszakított róla;
Feltűzöm a kalapomra, vidám arcot vágok
Kacagó ajk, zokogó szív, csalom a világot.*

*Hervadt székfü, kék nefejejes, fehér őszi rózsza
Lefujta a zord őszi szél a levelet róla;
Lefujta a mosolygásom a kietlen élet.
Édes még a szenvedés is, fájdalom is érted.*

A kis Márta

— vagy

Jótekonyság akadályokkal.

— Irta: Adieu.

A kralováni állomáson várakoztunk a Poprád-Felkáról érkező gyorsvonatra.

A pályaudvaron az utasok gyér sorai között egy előkelően öltözött fiatal nő sétált fel és alá, körülbelül hat évesnek látszó leánykájával.

A nem sok szórakozást nyújtó kis állomáson a várakozó utasok azt tették, a mit általában

tenni szoktak az emberek, a mikor unatkoznak: egymást bámulták. De ennek is vége volt, mint a hogy véget vet az ember mindennek, a mit megunt.

Az ásitózásra készítő unalomnak percei után végre egy figyelemkeltő mozzanat fordult elő a csendes pályaudvaron. Ki tudja honnét, de egyszerre csak egészen meglepetésszerűen befurakodott közibénk egy toprongyos alak, egy hamisítatlan koldus. Kéretetni nem mert, mert tudta, hogy rögtön kitudszkolnák, de annál részvétgerjesztőbb esdő pillantásokkal fürkészgette a publikumot.

— Ni-ni egy koldus — mondotta anyjának a kis lány. — De nem koldul — tette hozzá nyugodtan, mint a ki egy szemmel látható tény állapított meg.

A leányka anyja kivette zsebéből a pénztárcáját s egy 20 fillérest nyomva a gyermek kezébe, biztató hangon mondotta: Menj, add oda ezt neki. A gyermek szaladva ment a koldus felé.

Abban a percben dörgő férfihangnak az érce hallatszott ki a pályatesten tologatott kocsik zajából. A tologatók egyike, a ki valószínűleg az nap a kapust helyettesítette, rákiáltott a koldusra:

— Takarodol onnét! Nem mondtam már,

hogy nem szabad ide jödnöd! Mész — vagy rögtön kiverlek!

Dehogy kellett még másodszor is rákiáltani a szegényre, ment az bizony, mintha vitték volna. Eltűnt egy pillantás alatt.

A 20 fillérest kezében szorongató leányka néhány lépésnyire utána szaladt, de aztán megállította az anyja parancsszava.

— Márta jöjj vissza!

Vissza ment és szomorúan húzódott meg az anyja mellett. Látszott rajta, mennyire bántja őt, hogy alamizsna osztó szerepét el nem játszhatta. Anyja e közben a pályatesten mozgó kocsik tolatását figyelte, a mint azokat az alkalmazottak nagy ügyességgel összeszedgették és egymásba kaptak. A koldus és a 20 filléres már nem érdekelték többé.

A gyermek figyelmét azonban még mindig foglalkoztatta a koldus. Folyton izgett-mozgott, jobbra-balra tekintgetett, nem jött-e valamiképp vissza a szerencsétlen?

Nem kellett sokáig nyugtalankodnia. A pályaudvart elzáró sorompó egyik végén látható lett a koldus alakja. A szánandó ember észrevette, hogy van valaki a közönség közt, a ki neki irgalomadómatyát akar nyújtani. S ha már azt ott a pályaudvaron át nem vehette, megkerülte

ségek, illetve városok saját pénztintézetei a leggyönyörűbb feladatok megoldását lennének hivatva a köz érdekében teljesíteni.

Ha ilyen pénztintézetek hálóznák be az országot, akkor mindenestre jelentékenyen csökkenne a kényszer eladáson elköttyavetyélt birtokok száma, rendeződne a szegényügy s a városi haszonhajtó vállalatok nem kerülnének idegen és egyéni érdekkeresők kezére.

Városaink birtokában még mindig 2-7 millió holdnyi földterület van. Ezeknek a földéhség csillapítására való fölhasználása, termelő, bérlő és értékesítő szövetkezetek alakítása lehetne a nemes feladatuk. Kezelhetnék az ilyen községi takarékpénztárak a különféle városi haszonélvezeteket is, az árvapénzeket, a városi alapokat, a városi adópénztárakban ma mihaszna heverő adópénzeket. A városnak folyó számlát nyitva, részére fizetőhelyül is szolgálnának.

Megalapozhatnák a helybeli felkarolható iparágakat s a környéken kapható közmunkákat a földműves nép pihenő idején foganosíthatnák. Igyen szaporítván a kereső napok számát ezzel a földművelést haszonhajtó foglalkozásul megmegtartanák. Vitathatja-e valaki, hogy ilyen téren való érvényesüléssel a kivándorlás elleni hathatós ellenszert is szolgálhatnák?

A szövetkezetek fejlesztése is hatalmas támaszt nyerhetne a közérdeket és nem egyéni érdekeket szolgáló községi takarékpénztárakban, melyeknek legszebb feladata volna a legszélesebb rétegekre is kiterjedő szövetkezeti intézményeket is kebelébe fogadni, vagy ilyenek életre-hívását előmozdítani, hogy a közjólét javítása érdekében a legapróbb tőkét is felszívja s a lakosság egész közét magáénak mondhassa.

Fegyház helyett börtön. A leánykereskedelem ellen ez évben tartott weni kongresszuson súlyos vádak hangzottak el Magyarországon ellen, mint ahol sem a törvényhozás, sem

a társadalom nem teszi meg a kötelességét abban az irányban, hogy ennek a gyalázatos üzelemnek vége vessék. A vádak nem „klerikális” szónokok, hanem nagyon is liberálisan gondolkodó, a kulturharcos Franciaországnak hivatalos képviselői hangzottak. Akkor a magyar sajtó tiltakozott az ellenük emelt vádak ellen és talán nem is egészen jogtalanul, mert tény, hogy az ébredő erkölcsi érzés már nálunk is erélyesen állást foglalt társadalmunknak ezen szennyess, hazánkat az egész művelt világ előtt megbélyegző körtünete ellen. Am ha a magyar bíróságok a csábítás és kerítés ellen hozott szigorú jogszabályokat olyan enyhén fogják alkalmazni, mint a hogy azt egy nem rég felmerült eset kapcsán a budapesti kir. tábla és a kir. Kúria tette, akkor aligha leszünk képesek kiköszörölni azt a esorbát, melyet a leánykereskedés és a vele összefüggő gyalázatoságok jó hírnevünkön, magyar nemzeti becsületünkön ütöttek.

Az eset a következő.

Krejesek Károlyné, erzsébetfalvai lakos, 1907. év augusztus havában megismerkedett P. Erzsébet 16 éves leánnyal, akit rábeszélte, hogy menjen Ersekujvárra egy cukrászdába elárúsítónőnek. A leány szívesen hajlott az asszony szavára és késznek nyilatkozott az állást, amelylyel 30 korona havi fizetés és teljes ellátás járt volna, elfoglalni. Krejeseknének azonban az volt a szándéka, hogy a viruló leányt Waldmann Ede ersekujvári nyilvános házának eladja és ezért expressz-levelel Budapestre hívta Waldmann, hogy a leányt átvegye. Az asszony számítása azonban füstbe ment, mert a leány fivére a gonosz szándékról tudomást szerzett és a lélekfűrészeket a rendőrségnél jelentette. A kiküldött detektívek a nyugati pályaudvaron csak Waldmannat tartóztathatták le, mert Krejesekné megugrott és azóta is nyoma veszett. A budapesti kir. törvényszék a vádlott Waldmann Edét kerítés büntetése miatt két évi fegyházra ítélte, amelyet a tábla 8 hónapi börtönmre szállított le. A kir. Kúria f. h. 15-én a semmisségi panaszok elutasításával hozzájárult a tábla ítéletéhez.

A büntető törvénykönyv 321. §-a kimondja, hogy a ki fajtalanságra irányzott célból valamely nőszemélyt ennek akarata ellenére erőszakkal, fenyegetéssel vagy ravaszággal hatalmába kerít, elvisz, vagy letartóztat: öt évig terjedhető fegyházal büntetendő.

A törvénynek ez az elismerésre méltó szigorja illuzóriussá válik, ha az eljáró bíróságok ilyen nyilvánvaló esetekben is az enyhébb jogszabály felé hajlanak. A leánykereskedés pedig virágozhatik, az ország erkölce és becsülete szenvedhet — tovább.

Nem csoda ilyen körülmények között, hogy az egész világ leánykereskedelme a központot Magyarországra helyezte.

szótlan és szomorú volt. Talán még soha sem történt meg vele, hogy anyjának az adományát nem adhatta át egy szegénynek. Otthon, az ő kis falujában az emberek nem olyan keményszívűek, hogy elkergetnék a készen levő alamizsnától a keregető koldust...

Élénkebb mozgás támad a pályaudvaron, az utasok felkapják podgyászukat s szorongva tódulnak a sorompóajtó felé. Jön a gyors. Mártaék angol bőröndjét holmi apróságokkal egyetemben egy hordár kapta fel, a ki keresztül törte magát a tömegen, legközelebb ferközött a kijáratához s úrnőjének is utat csinált. Elsőnek szállhat fel az úrnő a vonatra, a miért természetesen jó és jobb borralaló jár. Ezt a biztos reménységet bátran ki lehet olvasni a hordár szeméből.

A vonat mozdonya már feltűnt a szemhatárou, néhány másodperc múlva már meg lehet ostromolni a vasúti kocsikat jó helyért...

Ezzel azonban az anyja mellé simuló lányka nem látszott törődni, a pályatestnek hátat fordítva, a vasúti állomás ajtaja felé nézett.

Vonatok érkezésekor lanyhán őrzik az állomásépület ajtóit, a személyzet a perronon van elfoglalva s a felszállni készülő utasok ezernyezer dolgával foglalatoskodik.

Elmebetegek családi ápolása.

Dr. Biringer Ferenc a nyitrai vármegyei közkörház igazgató főorvosa kiadta a kórházzal kapcsolatos új intézmény, az elmebetegek családi ápolásáról szóló első jelentését.

Az intézményt Nyitra megyében dr. Biringer honosította és szervezte meg. Természetes ennélfogva, hogy a jelentésben a lelkes szeretet hangja vonul át, azé a szereteté, melylyel az ember saját alkotásain csüngni szokott, ha meg van győződve ezen alkotások üdvös, áldásos kihatásairól.

A jelentés bevezetésében az igazgató főorvos elmondja az intézmény keletkezésének előzményeit.

Az előkészítő lépések az 1907-ik év nyarán tettek meg. Akkor jött Nyitra-ra Konrád Jenő a lipótmezei állami elmeógyógyintézet igazgatója, a családi ápolásnak hazánkban kezdeményezője, aki dr. Biringer igazgató főorvos és Majthényi József báró tb. főszolgabíró kíséretében bejárta a nyitravidéki községeket s úgy a lakásviszonyokat, mint a nép értelmiségét is alaposan szemügyre vette.

A miniszteri kiküldött a bejárt községeket a családi ápolás meghonosítására alkalmasnak találta s most már csak arról volt szó, hogy a nép hajlandóságot mutasson az elmebetegek befogadására és a velők való foglalkozásra. Ez azonban nehezen ment. A meglátogatott hét község közül csak Pográny volt az, a hol a nép idegenkedését sikeresen legyőzni és az intézmény iránt érdeklődést kelteni lehetett.

Időközben Nyitra-n is jelentkeztek olyan családok, melyek a családi ápolásra hajlandók voltak. Az első kihelyezés 1907. novemberben történt s ugyanez évi december 31-én már 59 beteg volt családi ápolásban, e betegek a nyitrai és más közkörházak elmebeteg osztályaiából helyezték ki. Az intézmény ugyanis országos jellegű s így más kórházaknak is a családi ápolásra alkalmas betegek, a kiket azonban előbb a nyitrai kórház elmebeteg osztályán megfigyelnek, az intézmény jótéteményében részesülnek.

A következő, 1908. év december 31-én már 119 a családi ápolásnak átadott betegek száma. Folyó évi június hó 30-án 96 beteg volt elhelyezve családoknál és pedig Nyitra-n 5 beteg 5 ápoló családnál, Geszten 14 beteg 9 ápoló családnál, Pogrányban 77 beteg 48 ápoló családnál. Az ápolási díj 1-40 korona, melyből 1 kor. az ápoló családot, 40 fillér pedig a kórházat illeti az adminisztrációval járó költségek fedezésére.

A koldusnak, a kiről eddig beszéltünk, ezen körülményre nézve jó tapasztalatai lehetnek. Könnyen vett tehát bátorságot magának, hogy a pályaudvarra besurranjon. Még nem is volt ideje ott körülnézni, a mikor meglátta őt az alamizsna adásban már kétszer megakadályozott lányka, a 20 fillérest még mindig kezében tartogató Márta. Meglátni a koldust és feléje rohanni, egy szempillantásnak a műve volt.

Már-már a célnál volt, a mikor megragadta őt és visszarántotta egy glace-keztűs kéz, az anyja keze.

A leányt ilyen heveskedő mozdulattal magához visszarántó nő arcán kigyulladt a harag pírja. Nem akarta a gyermeket ott a közönség előtt megpirongatni, uralkodott magán, de indulatos arkifejezése és mozdulatai elárulták, hogy körülbelül ilyen gondolatok kelnek lelkében:

— Nem borzasztó ez?! A felszállás percében ez a szörnyű gyerek elszakad az anyjától és a tömeg közé keveredik. Szerencse, hogy észrevettem, még lekéshettem volna a vonatról. Jaj, de meg van verve az ember az ilyen gyerekekkel!...

A hordár futó lépésben vitte a podgyászt egy első osztályú üres fülkébe, a hova fűgén beszállt az úrnő is, a ki most már erősen tar-

Ujabbán még Nagybudokon és Csáporon is betegek elhelyezésére alkalmas családok találkoztak, ezenkívül az eddigi kihelyezési telepeken is újabb családok vállalkoztak az ápolásra, úgy hogy 56 családnál még 41 beteg helyezhető el.

Dr. Biringer az intézmény jövő feladataira is kiterjeszkedik jelentésében. Ezek között a legfontosabb és legsürgősebb az, hogy a betegek az ellenőrzés céljából ne szállitassanak be az anya-intézetbe, a nyitrai kórházba — ez havonként egyszer történik — hanem magán a telepen teljesítsék az ellenőrzési szemle. Ehez azonban megfelelő helyiség, egy habár szerényebb keretű fürdőház és ápolói lakás lenne szükséges.

Pográny községben megvannak a szükséges feltételek egy ilyen telepberendezésnek a létesítéséhez. Van a községnek egy 27 m. széles és 28 m. hosszú 0-89 m. magasságú vízszloppal bíró tava, van alkalmas telke, ezenkívül a község körorvosi székely, mely körülmény szintén hozzájárul ahhoz, hogy ott egy központi ellenőrző telep létesíthessék. Az anyagi eszközöket ehez egy amortizációs kölcsön szolgáltatná, melyet az ezidő szerint felmerülni szokott fuvarozási költség terhére lehetne felvenni.

A családi ápolás fizikai és erkölcsi kihatásairól a jelentést kibocsátó igazgató főorvos a legkedvezőbben nyilatkozik.

A kihelyezett betegek általában jól érzik magukat, kifogást csak itt-ott lehet tapasztalni s ennek legfőbb oka az, hogy az elhelyezésnél nem lehet mindig a beteg érdekeinek és volt társadalmi állásának megfelelő házi viszonyokat találni. Általában a betegek a kihelyezés után súlyosporodást mutatnak, táplálkozásukban gyarapodnak, kedélyök természetes vidámsága és nyugalmában előmenetelt tesznek.

A községre is jó hatást gyakorolt a családi ápolás. Eltekintve attól a jelentékeny anyagi segélytől, melyben az egyes családok az ápolás révén részesülnek, a lakosság érdekeire az intézményből számos előny hárul. A lakásviszonyok mindenütt megjavulnak, a betegekkel való foglalkozás a népet józan, mértékletes életmódra serkenti, különösen a szeszitaloktól való megtartóztatásra, vagy azoknak mértékletesebb élvezetére, ami már magában rendkívüli gazdasági és szociális előny.

Tudatában vagyok annak — írja dr. Biringer — hogy az intézmény még gyermekkorát éli, hogy a kellő individualizálás által, óvakodva a sablonszerűségtől, tartózkodva minden ridegségtől és adminisztratív merevségtől, kielégítve a betegek holmi csekély és jobbára a ruházatra vonat-

totta kis leánya kezét s úgy vezette, illetőleg segítette be őt a vasuti kocsiba.

Mind a ketten az ablaknál foglaltak helyet. Az anya arcára egy pillanat alatt visszaült a nyugodtság érzése, s mintha megbánta volna korábbi ideges izgatottságát, szelíden megsimogatta megszeppent leánykájának arcát. Ez bátorságot öntött a gyermekbe. Felugrott ülőhelyéről, fejét bemélyesztette a nyitott ablakba, ujjával pedig rámutatott a pályaudvaron még most is háborítlanul ácsorgó koldusra.

Az anyát meghatotta a gyermek állhatatos gyengédsége. Kiképzett az ablakon arra a hordásra, a ki az imént a podgyászt vitte be a fülkébe.

— Nézze azt a koldust ott a pályaudvaron. Adja ezt neki... de gyorsan! Ez pedig magának még külön...

A hordár elrohant a kapott pénzdarábba s azt a meglepett koldus markába nyomta.

A vonat akkor már lassan megindult. A benn ülők mind kinéztek a kocsik ablakain kíváncsian, mint az már szokás, a mikor állomásra érkezik, vagy állomásról elindul a vonat. Persze a koldust senki sem nézte, csak a kis Márta, a kinek a szeme rátapadt a szegény emberre, nem kíváncsian, hanem — boldogan.

kozó kívánságait, szép működési tér nyílik a betegekkel együttérző, hivatását átértő pszichiater orvosra.

Ezek a szavak visszatükrözik az igazgató főorvosnak az intézmény, saját alkotása iránt érzett meleg szeretetét, melyet azonban — s ezt kétségtelennek tartjuk — akkor is szeretne, ha nem volna az ő alkotása.

Nem hisszük, hogy volna humánus érzésű ember, aki dr. Biringer szándékaival egyet nem értene. Nagyrabecsüljük mi is ezeket a nemes intenciókat, azt azonban nem hallgathatjuk el, hogy egy irányban aggodalmaink vannak.

Ha ugyanis olyan nagy arányokat ölt a betegek kihelyezése valamely községben, mint azt jelenleg Pogrányban látjuk, nem kell-e attól tartani, hogy az elmebaj csírái a községben széjjel hintetnek s a népet megfertőztetik? Mert korántsem áll minden vitán kívül az a vélemény, hogy az elmebaj egy faja sem ragályos. Tudjuk, hogy az elmebaj öröklődő betegség, az öröklődő kórok pedig ragályosak is. E tekintetben csak az iszákoság képez kivételt, a mely csak származás által ered át másokra. Ez természetesen nem lehet ragályos, mert itt tulajdonképpen csak hajlam öröklődhetik át és nem fizikai kórcsír. A többi öröklődő betegség egyúttal ragályos is.

Ez okból a tömeges kihelyezés mellett lehetetlen minden aggodalomnak eloszlania. A családi ápolás talán inkább kivételes gyógykezelési módszer lehetne az elmebetegekre nézve és nem rendszeres. Kivételes, tudniillik azokra az esetekre, az elmebaj azon fajaira szorított, melyeknél az átöröklődés s ennél fogva a ragályosság is feltétlenül ki van zárva.

Ennek a „laikus“ felfogásnak sokan adtak előttünk kifejezést s mi csak a szócsöve vagyunk ennek a felfogásnak. Erre azonban az orvosi szakvélemény iránti minden tiszteletünk mellett is készséggel vállalkoztunk, mert néha a laikusok is fején találják a szegyet, még a szakkérdésekben is. *Nem orvos.*

Egy emberbaráti kegyeletes intézmény.

Míg a hivatalnok emberek sorsáról, aggróról sőt legtöbbször végső tisztesség megadásáról is kenyéradó intézményük az állam vagy az illető nagyobb magánvállalat rendszerint gondoskodik, addig az az igazi kisember, a kispap, a kispáros sőt az ipari és mezőgazdasági munkás munkaképtelensége idejéről igazán csak kevés intézményünk nyújt alkalmat az előrelátó gondoskodásra.

Az irtalmasság tanyáiról az élet ridegsége sokszor elűzi az inséges koldust. A rend nevében elnyomják a könyörgő szót, az életgyekezetek sietségében visszarántják a szegénytől a könyöradományt nyújtó kezét.

De az irtalmas jótékony legyőzi az élet ridegségét. Utat tör magának a rend sorompói között, időt szakít magának a sietés perceiben, állhatatos részvétellel karolja fel a szegényt s nem nyugszik, a míg nem segít rajta. Azután vigan folytatja útját az élet gyorsvonalain, vigan és boldogan, mint a kis Márta.

Sziporka.

Vallomás.

— Józsa kisasszony én annyira szeretem önt, hogy már valósággal örült vagyok. Beszélhetek a kedves papájával?

— Hogyne, Csontos úr, a papa ügyis elmeegógyász...

Mozgás.

Orvos: Ön nem mozog eleget Kalmár úr!
Páciens: De kérem doktor úr ma is körülsétáltam a feleségem új kalapját. Ez csak elég!

Igazán elszomorító az a jelenség, hogy embertársaink ezrei hullanak el teljes elhagyatottságban, minden emberi támasz és segély nélkül, melynek igazolására közsegeink háztartásának számadatai nyújtanak megdöbbentő adatokat, az elhagyatottak eltakarítására fordított számszlopokkal.

Pedig minden emberben él a vágy és az erős akarat, hogy legalább biztosan tudott elmulásával senkinek terhére ne válják, sőt iparkodik minden ember az előrelátott szomorú esetre szerteszét gondoskodni. Erre az előrelátó gondoskodásra a legmagyarabb vidékeken eddig az ugynevezett temetkezési társulatok nyújtottak módot, melyek tömeges taglétszáma igazolja, hogy a magyar emberben él az a becületos vágyakozás, hogy esetleges elhalálása esetére szeretteiről gondoskodhasson.

Ezek a társulatok azonban hibás számítási alapokon nyugodva sok helyen kellemetlen tapasztalatok szerzésére nyújtottak alkalmat tagjaiknak, míg végre a m. kir. belügyminiszternek is érvényes intervenciói következményeként egy nagyszabású országos temetkezési segélyző társulat alakult meg és kezdette meg működését a fővárosban, melynek országszerte most alakulnak meg helyi szervezetei, önálló helyi egyesületei.

Ezen egyesület a „Gondviselés“ című orsz. központi temetkezési segélyző társulat (Budapest, VIII. Baross-utca 10.), melynek tagjai 100 koronától 1000 koronáig terjedő temetési segélyben részesülnek elhalálásuk esetén. Lelkesek, tanítók hasznos szolgálatot tesznek hűveiknek, ha e jótékony társulat terjeszkedése érdekében közreműködnek.

Nyitra város fogyasztási adókezelése.

III.

Mint első közleményünkben említettük, a nyitrai fogyasztási és italadók bérletének ügyét régebben egy más helybeli lap is szellőztetni kezdte. Nem kutatjuk, miért hallgatott el, ez az ő privát ügye. De hogy felszólalásának volt némi eredménye, bizonyítja azon tény, hogy az akkori pénzügyigazgató, Györfi Samu, elrendelte a vizsgálatot ez ügyben. A vizsgálat vezetésével Langhár p. ú. főbiztos volt megbízva.

A főbiztos megbízásában lelkiismeretesen járt el ugyan, de — sajnos — a vizsgálatot nem vezette helyes irányban. Ő ugyanis a városi pénztárban hónapról-hónapra szereplő bevételket összehasonlította azon számadatokkal, melyeket a bérlet a városnak beszolgáltatott. Ezek természetesen egyeztek. A bérlet könyvei is stimmeltek azon adóbefizetési ivalakkal, melyeket a városnak beszolgáltatott. A vizsgálat nem vezetett eredményre. Egyoldalúságánál fogva nem is vezethetett.

Egészen más irányba kellett volna a vizsgálatot terelni. Még pedig úgy, hogy a pénzügyigazgatóságnak az összes fogyasztási adót fizetőktől be kellett volna szednie a befizetési ivalakat és nyugtákat. Ezeket a főbiztosnak tetelenként össze kellett volna hasonlítani a város minden ellenőrzés nélkül működő adóbérlő könyveivel és feljegyzéseivel. Ugyisint kihallgatandók lettek volna az adófizetők arra nézve is, mikor, mennyit és miért fizettek a bérlőnek? És ezen tetteket összegezve havonként kellett volna összehasonlítani a városnál feltüntetett bevételi összegekkel. Ezt azért kellett volna megtenni, mert a bérlet — mint már említettük — a város részéről minden ellenőrzés nélkül működik. Ez ugyan ferasztó dolog, de az ügy érdeke megkívánja ezen áldozatot.

Igy kell majd eljárnia Orel Géza kir. tanácsos, pénzügyigazgatónak, ha ezen ügyre fényt akar deríteni.

Tudomásunk van arról is, hogy sokan, számos esetben (tisztviselők, képviselőtestületi tagok stb. és itt nevéket is említhetünk) nem fizetnek fogyasztási adót, egyesek pedig pauszát adnak a bérlőnek adók fejében. Ha másnemű adók fizetésénél nincs különbség polgár és polgár között, miért tesz a bérlet kivételt a fogyasztási adóknál? Miért részesülnek kedvezményben azok, kik véletlenül sőt, fát, szénét vagy más egyébét vásárolnak Kramer Adolf és fiai cégnél? *Dr. Gáti.*

Ujdonságok.

A Zichy-ünnep.

Lelekelém s a magasztosságnak tetőfokán folyt le a magyar katolikus közelet nagyérdemű vezére, gróf Zichy Nándor kir. tárnokmester nyolcvanadik születésnapjának megünneplése.

Mint előtörő napfény a bíboros hajnal egén, úgy ragyog fel az ünnepi dísz kimagasló ormain a király ő Felségének üdvözlője, mely közvetlensége és melegsége a mily pártját ritkító kitüntetés, épp oly öröme és büszkesége mindnyájunknak, a kik Zichy Nándort magunkénak valljuk s mint bölcs és önfeláldozó vezérferfit hűségesen követjük.

Szól pedig a király üdvözlő távirata eképen:

Gróf Zichy Nándor

Dunaadony.

Örömmel üdvözlöm önt érdemekben gazdag élete nyolcvanadik évfordulójának ünnepén és szívből kívánom, hogy a Mindenható sok éven át tartsa boldogan és jó egészségben.

FERENCZ JÓZSEF.

A magyar püspöki kar f. h. 17-én tartott tanácskozásából levelileg üdvözölte a jubilánst.

A hozzánk közelebb eső üdvözlőtekből megemlítjük a nyitrai székeskáptalan és a nyitrai katolikus körét, melynek üdvökívánatait Jézus Alajos apátkanonok a kör elnöke táviratilag tolmácsolta gróf Zichy Nándor előtt.

A nyitrai megyei esperesi kerület részéről dr. Palmann János; a vágytúli trencsényi esperesi kerület nevében Hevera János köszöntötték a nagyevűt.

A fővárosi Vigadóban f. h. 18-án rendezett fényes ünnepi Nyitráról részt vettek: Gróf Bathány Vilmos dr. koadjutor püspök, Kútvaszer István apátkanonok, Belák József nagyszemináriumi vicerektor.

Ezüstmise. Praznovszky Antal újvároskai plebános f. h. 23-án ünnepi áldozópappá való felszentelésének huszonöt éves jubileumát. A buzgó és népszerű plebános ünnepére hívei, a kik nagy szeretettel környezik lelkipásztorukat, lelkes örömmel készülnek. Már az ünnepet megelőzőleg kilencnapos templomi ajtatosságot tartottak lelkiajtukért, magán az ünnepi napon pedig a kegyelet megható tanújeleivel szándékoznak kifejezést adni ragaszkodásuknak. A jubiláns híveinek és tisztelőinek ezen örömeikkel mi is őszinte baráti szívet csatlakozunk. — Ad multos annos!

Hymen. Dr. Potucsek Ernő f. h. 20-án esküdtött örök hűséget Pozsonyban Novák Ida kisasszonynak.

Tanári kinevezés. A megyei püspök úr mint a nyitrai kath. főgymnasium egyik fenntartója dr. Hatula István okleveles főgymn. tanárt rendes tanárrá nevezte ki.

Ünnep a zárdában. A nyitrai irgalmas nővérek zárdájának főnöknője Pityinger Eugénia nővér f. h. 18-án ülte névünnepét. A köztisztelt részesülő főnöknőt ezen a napon sokan üdvözölték, az iskolás leánykák pedig megható ünnepélyvel róvták le szeretett jövevőjük iránt hódolatuk adóját.

Kinevezés. A pénzügyminiszterium vezetésével megbízott magyar miniszterelnök Baross Gábor vármegyei aljegyzőt, nehaj Baross Gábor kereskedelmi miniszter fiát, miniszteri fogalmazóvá, Dévai József trencsényi, Kakuk Sándor nyitrai állami végrehajtókat jelenlegi állomáshelyükön való meghagyásuk mellett, a X. fizetési osztályba sorozott állami végrehajtókká kinevezte.

A vallás- és közoktatásügyi miniszter Kristály Ilona szakolczi államilag segélyezett községi felső népiskolai helyettes tanítónőt, a XI. fizetési osztályba segédtanítónővé nevezte ki.

Erzsébet-émlékünnep a főgimnáziumban. A nyitrai főgimnázium ifjúsága bold. Erzsébet királyné emlékére f. h. 19-én ünnepet rendezett, a következő műsorral: 1. Gyászdal, énekelte az énekkar. 2. Ünnepi beszéd, mondta Deszö Dezső VIII. o. tan. 3. Erzsébet királyné emlékezete, írta Falk R. Zenéjét zongorára szerző Heidelberg Albert. A melodramát zenekarra alkalmazta Stupka Antal. Előadta Kolecsányi Kálmán VIII. o. t. 4. Erzsébet, írta Váradi A., szavalta Ungár F. VII. o. tan. 5. Könyörgés. Írta Harmat Artur, előadta az ének- és zenekar. 6. Szózat, énekelte az ifjúság.

Az Oltáregylet vezetősége tisztelettel felhívja az egyházmegye területén létező fiókegy-letek igazgatóit, hogy amennyiben templomaik számára egyházi szereket és ruhákat nyerni óhajtanak, kérvényeiket december hó 1-ig benyújtani sziveskedjenek, mert a később érkező folyamodványok figyelembe nem jöhetnek.

„Csak egy virágszálat” jelge alatt megindult gyűjtés eredményeként, a központba küldött összegben kívül, nagymélt. Thuróczy Vilmosné úrnőhöz, mint a József Főherceg Sanatorium társelnökéhez, eddig a következő adományok érkeztek be. Adományok: Frideczky Beláné úrnő Ersekujvár 2 kor. Dr. Mérey Tiborné úrnő Nyitra 10 kor. Turchányi Ödönne úrnő Nyitra 10 kor. Baró Forster Gyuláné úrnő Koros 50 k. Gyűjtések: báró Schey Pálné úrnő Pusztaköveses 120 kor. Czobor Beláné úrnő Kajsa 38 korona. Braunsteiner Janka úrnő Nyitra 10 kor. A nyitrai temetőben befolyt 70 kor. 35 fill. Gróf Esterházy Jánosné úrnő adománya Nyitra-Ujlak 10 kor. Csejfalvay Aladár nyitra-ivánkai plebános gyűjtése 10 kor. Összesen 330 kor. 35 fillér.

A nyitrai keresztény szociális egyesület f. h. 21-én vasárnap, saját helyiségeiben (Vármegyház-tér 3. sz.) a ker. szociális munkálakások alapja javára táncmulatsággal egybekötött zártkörű színi előadást rendez. A színi előadás este fél 8 órakor veszi kezdetét. Belépődíj személyenként 1 kor., r. tagoknak 50 fill. Felülzáróteket a nemes célra az egyesülettel fogad és halás szívet, hirlapilag nyugtáz. Színe kerül: „Parasztkisasszony.” Eredeti népszínmű 3 felvonásban. Írta Berzák Árpád. Zenéjét szerző Erkel Elek. Rendező Risnyovszky János egyesületi másodtitkár. Személyek: Kelemen Tamás, föld-birtokos Jankovics Pál, Matild, neje Kutalik Amália k. a. Jolán, leányuk Valasek Böske k. a. Rezeda Marci Ruz Gusztáv, Fidiusz Frici Tyepliczky István, Zerge Pista Kálmán Béla, Fonák Laci Nagy Endre, öz. Gönczöl Lehoczky Margit k. a. Fátoly Gergely Risnyovszky János, Gereben Tamás Viola Endre, Sánta Matyi Viola Béla, Fonyó Ferencné Marek Gizi k. a. Ágnes leánya Magyar Jolán k. a. Kolompárné Euhoff Tercsi k. a. Vikki szobaleány Tyepliczky Annus k. a. Előadás után tánc.

Képviselőtestületi tagok választása. Nyitra város képviselőtestületének választott tagjai fele részben a jelen év végével új választás alá esnek, melynek határnapja a törvényhatósági bizottság november 30-át tűzte ki s elnökül Crausz Vince nyug. árvaszéki elnök, képviselőtestületi tagot küldte ki. — Crausz Vince elnök, a ki a II-ik kerületben fogja a választást vezetni, az I-ső kerületbe elnöknek Kútvaszer István, a III-ikba dr. Babó Tivadar, a IV-ikbe Árpády Imre képvis. testületi tagokat jelölte ki.

Városi közgyűlés. Nyitra város képviselőtestületének f. h. 17-én Faschler Ferenc polgármester elnöke alatt tartott rendes közgyűlésén a napirend előtt szóba került a rendőrlegénység számának szaporítása. Hogy ez ma már alig eloldozható szükségét képez, nem szenvedhet kétséget, a képviselőtestület azonban a város jelen anyagi viszonyai között nem hajlandó bele menni a dologba.

A közegészségi állapot kielégítő volt. Nagyobb mérvben csak a kanyaró lépett fel, a melyből 21 megbetegedés fordult elő.

A súlyszerinti vámdíjak dologában a kereskedelmi miniszter által adott s ez évi dec. 31-ig meghosszabbított engedélynek 1910—1916-ig terjedő kinyújtását a város a kereskedelmi minisztertől feliratban fogja kérelmezni.

A sorompó vám és a súly szerinti vámdíjakból a városnak 1906. aug. 1-től 1909. aug. 1-ig 147.923 kor. bevétele volt, a mi évi átlagos összegben 47.647 koronát tesz ki. A súlyszerinti vám évi átlagos összege 13.305 korona, melyből a kövezeti vám terhére felvett kölcsön évi törlesztésére 12.000 korona szükséges. Minthogy azonban a feumaradó 1.305 kor. a dologi kiadások fedezésére nem elégséges, s minthogy másrészt a súlyszerinti vámtételek emelése nem kívánatos, a város a sorompó- és súlyszerinti vámot együttesen fogja kezelni.

Az együttes kezelés biztosítja a vámbevételek és kiadások közötti egyensúlyt abban az esetben, ha a vámdíjak ugyanazok maradnak, a mint azt a tanács javasolta.

A tanács javaslatával szemben Boxhorn Vilmos a súlyszerinti vámtételeknek a leszállítása mellett érvelt s egyben indítványozta, hogy az ötven métermázsán felüli áruknál a díjtételek 1 fillérrel szállíttassanak le. Az erre következő vitában dr. Jellinek Miksa, Steiner Gyula és Ocskay

László vettek részt. A közgyűlés ezen hozzászólások után a tanács javaslatát fogadta el.

A tűzoltó szertár építése tárgyában a Takács és Tucsny céggel kötött szerződéshez a közgyűlés hozzájárult s így az most jóváhagyás végett a törvényhatósági bizottság elé terjesztetik.

A hirdetési ügyet a város ügy óhajtja rendezni, hogy a hirdetési cédulák ezentúl csak erre a célra szolgáló oszlopokra legyenek felragaszthatók. Az erre vonatkozó szabályrendeletet a képviselőtestület a jövő közgyűlésen fogja tárgyalni.

A nyitrai közművelődési ház ügye. Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter Nyitra vármegye főispánja útján értesítette a F. M. K. E. elnökségét, hogy a nyitrai közművelődési ház céljaira Nyitra vármegye által följánlott 25.000 koronát, a F. M. K. E. által följánlott évi 1500 korona kölcsöntörlesztési hozzájárulást, valamint a Nyitra városa által ingyen följánlott telket, mint a célra megfelelőt elfogadja. Egyszermind felhívja a miniszter a F. M. K. E. elnökségét, hogy az általa fölveendő 300.000 koronás kölcsönre vonatkozóan lépjen érintkezésbe a hazai nagyobb pénzüzetekkel, kérjen tőlük ajánlatokat s azokat a további lépések érdekében terjessze fel hozzá. A F. M. K. E. elnöksége már fel is szólította a Pesti Hazai Első Takarékpénztárat, a Pesti Magyar Kereskedelmi Bankot és a Magyar Jelzálog—Hitelbankot, hogy a kölcsön, nézve tegyenek ajánlatot, Nyitra városát pedig, hogy a felajánlott ingyen telekre vonatkozó ajánlkozási szerződést kösse meg az egyesülettel.

Halálozás. Luszicza Gyula az érsekujvári Szent Ferenczre zárdá főnöke és főgimnáziumi hittanár f. évi november hó 12-én, a halálkór szentségének ajtatos felvétele után, buzgó kötelességteljesítés közben kapott agyszélütés következtében, egy hétig tartó kínos szenvedés után életének 61-ik, szerzetességének 33 ik évében Érsekujvárott elhunyt. A boldogult Nyitrán is működött s itt buzgósága, nyíjas, szívélyes modorával épp olyan jó emléket hagyott maga után, mint amely tisztelet és közbecsülés környezte őt Érsekujvárott, a hova 1887-ben küldte őt előjárósága zárdafőnöknek. Temetése f. hó 15-én mezt végbe igen nagy részvét mellett.

Dr. Nécsey László, Nécsey József és Nécsey szül. Agárdy Ida fia, f. hó 11-én Lessina szigetén 31 éves korában elhunyt. Holttestét Verebélyre szállították s itt f. hó 19-én adták át az anyaföldnek.

Nyugodjanak békében!

A keresztény nőegylet közgyűlése. A nyitrai és vidéki szegénysegélyző keresztény nőegylet f. h. 18-án tartotta évi rendes közgyűlést Thuróczy Vilmosné csillagkeresztes hölgy elnöke alatt.

A közgyűlés főpontja az elnöki jelentés tárgyalása volt, mely felett a közgyűlés beható eszmecserét folytatott.

Az egyesület, mint közismeretes, már évek óta betételeik tökéletes kénytelen fogyasztási kiadásainak fedezésére. Ez az állapot fenn nem maradhat, mert különben lehetetlen volna elkerülni az egyesület feloszlását, világáig kellene bocsátani azokat az elaggott szegényeket és árva gyermekeket, a kiket ez az emberbaráti intézmény annyi szeretettel gondoz.

Bizonyára senkinek sem fájna ez jobban, mint az egyesület vezetőségének, elsősorban a fáradhatatlan elnökönek, a ki csodálatos kitartással, bizó, reménylő szívet őrangyalaként áll a közönség által egykor annyira dédelgetett, annyi áldozatkészséggel felkarolt, de nehány év óta sajnálatosan elhagyott intézmény mellett.

Módott kell tehát találni arra, hogy az áldozatkészségnek az a szelleme, mely a múltban városunk közönségét a nőegylet nemes céljai iránt lobogó lelkesedéssel áthatotta, újra felélesztessék s az egykor oly virágzó intézmény javára gyümölcsztessék. Ennek a megbeszélésére képezte a közgyűlés tanácskozásainak legfontosabb pontját.

Az egyesület mult évi mérlege a Bende Imre püspök úr ő nagyméltósága által adományozott és 40 szegény sorsú tanuló élelmezése címén az egy-lethez átutalt 9600 korona okszerű felhasználása folytán a szokásos keretek között mozog. A tagdíjbevételek — s ez egy biztató remény csillám a jövőre nézve — az előző évhez képest némi emelkedést mutatnak. Ennek folytán, továbbá a rendkívüli takarékosággal vezetett árvaházi háztartásnál elért megtakarítások és az úgynevezett szemérmes szegények segélyezésének megszorgítása következtében a törzsvagyonból az 1908-ik évben 1000 koronával kevesebbet kellett igénybe venni a kiadási többlet pótlására.

Tehát ha mutatkozik is némi eredmény a mérleg egyensúlyában, az csak úgy volt elérhető,

hogy a házi szegények segélyezését az egyesület jelentékenyen korlátozta, 350 koronával apasztván az erre a célra más években elirányított segélyösszeget.

Meleg hangon emlékszik meg az elnöki jelentés Molnár Szipónia irgalmas nővér, az árvaház főnöknőjének és az oldalán működő irgalmas nővérek teljes odaadással kifejtett működéséről. Az ő érdemök, hogy az árvaházban példás rend uralkodik, az erkölcsi és szellemi nevelés munkája zavartalanul folyik, úgyszintén az is, hogy az aggasztóan emelkedő drágaság mellett is lehetséges volt a háztartást a rendes kiadások keretei között fenntartani.

Az egyesület bevételei 20678/42 koronát tettek ki, melylyel szemben a pénztári maradvány, mint egyenleg 508/15 korona.

Köszönetnyilvánítás. Öngyméltósága Bende Imre nyitrai püspök úr a czobolyfalui templom belső felszerelésére 200 koronát adományozni méltóztatott, mely adományért a hívek nevében ez uton is kifejezi leghálásabb köszönetét Simoncsics János plebános.

Legényegyleti táncmulatság. A privigyei kath. Legényegyesület az építendő magyar színház javára, 1909. november 21-én vasárnap, a helybeli kaszinó nagytermében, műkedvelői színelőadással egybekötött táncmulatságot rendez. Belépti díj: az első három sorba 1.60 k., a többi sorba 1.20 kor., állóhely 80 fillér, diák- és gyermekjegy 50 fill. Felülfizetéseket a nemes cél érdekében az egyet hálásan megköszön és hírlapilag nyugtázza. — Kezdeté este 8 órakor. — Színpad kerület: „Árva Rózi” eredeti magyar népszínmű 3 felvonásban. Irta Kasza Vilmos. — A színelőadás után tánc.

Tanítók hangversenye. Fokozódó érdeklődés nyilvánul a tervezett hangverseny iránt, melynek műsorában ott találjuk Beethoven „Coriolán”, Schubert „Rosamunde”, Dvorák „Bagatellen”, Krecesy „Vértanúk dala” című darabjait. A művészi összeállítás műsorban szerepelnek dr. Pataki kir. s. tanfelügyelő és Fazekas zenetanár, kikben kitűnő erőket nyert a rendezőség. De külön is meg kell emlékeznünk Részner Edéné szül. Congedi Adrienne úrnőről, aki a rendezőség meghívását elfogadva, két számban fogja ragyogtatni énekművészetét. Az elsőben énekl Strauss: Voci di primavera című darabját, a másodikban Böhm „Rothe Nelken”, Delibe „Les filles de Cadise”, Csiky „Csalogató” című dalokat. A hangversenyt december hó 7-én este tartják meg a főgimnázium tornacsarnokában, melyet az igazgató előzékeny készséggel bocsátott a hangversenyzők rendelkezésére, s amely terem kipróbált akusztikájával a legjobban megfelel. A hangversenyre vonatkozó teljes műsorról az érdeklődő közönség értesülni fog.

Katonai intézetek könyvszükséglete. A pozsonyi kereskedelmi és iparkamara közhírré teszi, hogy a közös hadügyminiszter a Magyarországon elhelyezett összes katonai nevelő- és képzőintézeteket, valamint a soproni katonatiszti leánynevelőintézetet utasította, miszerint az intézet összes könyvszükségletét az 1910/1911. tanévtől kezdve az intézet székhelyén levő könyvkereskedőcégnél, melynek kiválasztása az iskola vezetőségének tartatik fenn, fedezze. Amennyiben a szükséges helybeli könyvkereskedőnél fedezhető nem volna, a könyvek első sorban valamely szomszéd városban, utolsó sorban pedig valamely budapesti könyvkereskedő cégtől szerzendők be.

Kéményseprők gyűlése a Szigeten. F. hó 7-én délután 2 órakor igen érdekes gyűlésnek volt színhelye a nyitrai szigeti vendéglő. E napon jöttek össze a nyitramegyei kéményseprő-segédék, hogy megalakítsák a „kéményseprő-segédék nyitramegyei szakcsoportját”. A gyűlésen részt vettek Nyitráról: Jeney János, Kiacsin Ferenc, Szikora József, Bakita János, Witt Károly, Vrbni Pál, Goda Mihály, Mikulás András, Szloboda Ferenc kéményseprő-segédék; Uhrík József képviselte Stefanszky József, Pasztorik Mihály és Virsik Bélát Nagytapolcsányból. A szakcsoport megalakításával Szakos János kéményseprő-segéd volt megbízva Nagykanizsáról, mint a kanizsaiak kiküldöttje. A gyűlés elnökének Witt Károlyt, jegyzőjének pedig Szikora Józsefet választották meg egyhangulag. Az elnök megköszönte a kollégák bizalmát úgy a maga, mint jegyzőtársa nevében és a gyűlést megnyitotta. Majd örömet fejezi ki a felett, hogy a nagykanizsai és a nyitrai két ellentétes irányzat — lévén a nyitraiak hazafias alapon tömörülők, a kanizsaiak szocial-demokraták — végre közeledett egymáshoz. Felvilágosították azonban a nagykanizsai kiküldöttől arra nézve, hogy mi indította a nagykanizsai „Jövendő”

szervezőségét arra, hogy a „Magyarországi Kéményseprő Szaklap” szerkesztőjét és annak munkáit sértegesse. A kiküldött kijelentette, hogy a lap szerkesztője minden alkalommal a segédék érdekeit tartja szem előtt, illetve szívén viseli, s ez a tudat vezérelhette őt akkor is, mikor a közelmúltban Ronchetti Oszkárt és munkáit állítólag megsértette. Ha ez téves információ alapján történt, úgy a történet felett sajnálkozását fejezi ki és az alaptalanul meghurcoltaktól bocsánatot kér. Majd a jegyző az alapszabályokat olvasta fel, melyek minden hozzászólás nélkül tudomásul vették. Erre a „Magyarországi Kéményseprők Szakcsoportjának Nyitramegyei Csoportja” megalakult. A megalakulást erre egy bizalmi férfit választottak. Ezen tisztségre egyhangulag Vrbny Pált jelölték. Ezután Szakos János kiküldött ismertette kiküldetésének tulajdonképeni célját, melynek befejeztével az elnök a gyűlést berekesztette. Az értekezlet, illetve gyűlés a legpéldásabb rendben folyt le; rendőrhatalom beavatkozására nem volt szükség. Az egész gyűlés folyamán megaláztatott, hogy a megyei kéményseprő-segédék meg nem igen vették be a demokráta maszlagot, a hazának törekvő és derék iparos munkásai, kik csak érdekeik előmozdítása végett szövetkeztek és nem azonosítják magukat homi nemzetfelforgató eszmékkel. Így is van ez jól. Megtalálják a boldoguláshoz vezető utat hazafias alapon is, nem kell éppén a Jakabok taposta ösvényen haladniok.

Elfeledett szobor. A bold. Szűznek a nyitrai törvényszéki palota előtt felállítandó szobrát J. S. V. Nyitrarudnóról 10 kor. K. I. Ócsáról 2 koronát küldött. Hozzáadva a lapunk ez évi november 7-iki számában kimutatott 4114/30 kor.-hoz, lesz főösszeg 4126/30 korona. — Isten fizesse meg!

„Aki szegény, az ne tanuljon.” — Vettük a következő sorokat: Mondá a fent idézett szavakat egy bölcs, akit nem az anyaföld szült, hanem a csillagok világából pottyant le közénk. Érdemes ezt a mondást megörökíteni annál is inkább, mert oly ember szájából származik, akinek társadalmi és bizalmi állásánál fogva kötelessége volna az idézett mondással ellenkező véleményen lenni, lévén pedig ez ember a n. . . . i áll. iskolák gondnoksági elnöke. A n. . . . i Erzsébet-negyed nem hagyományaihoz híven évről-évre gazdag ajándékban részesíti a helybeli szegény, iskolába járó gyermekeket. Teszi pedig ezt tekintet nélkül arra, hogy a ruhára szoruló gyermek elemi vagy polg. iskolába jár-e? Az idén 4 polg. iskolai szegény növendék is részesült az adományból. A gondnoksági elnök úr, kinek „sima, uri modora” vármegyeszerte híres, „magas véleményével” kifogásolta a 4 polg. isk. növendék megajándékozását, mondván pedig: „Aki szegény, az ne tanuljon az elemi 4 osztályánál tovább, hanem menjen cselédnek”.

A gondnoksági elnök úr eme történelmi becsü mondásért, mely nem szorúl bővebb méltatásra, fogadja a józan gondolkodók őszinte részvétét.

Sajtóper. Még az 1907-ik év őszén, a vármegyei tisztújítást megelőző időben történt, hogy a Nagysurány és Videke című, azóta már megszünt lap durva támadást intézett dr. Ozorai József érsekújvári ügyvéd ellen, a kit akkor az alispáni székre jelöltnek emlegettek. Dr. Ozorai a lap ellen sajtóperet indított, melynek főtárgyalását f. hó 25-ére tűzte ki a nyitrai kir. törvényszék büntető tanácsa. Az inkriminált cikk szerzőjeként Láng László a nevezett lap felelős szerkesztője jelentkezett. A sajtóper iránt nagy az érdeklődés.

Tragikus haláleset. Belapatakaról írják lapunknak. E hó 15-én Szlugen György belapataki gazdát egy odaváló cigány, Sándor Ede hasbaszúrta tollkésével, mert megsértődött azon, hogy a gazda őt cigánynak szólította, mikor gyufát kért tőle. A szúrás nem érte a beleket, sem egyéb nemesebb szervet. Hogy ilyen sérülésből harmadnapra mégis halál lett, egy fiatal, erőteljes életnek halála, melyet 5 kis gyermeknek árvasága tesz még tragikusabbá; nyem tudjuk, hogy minék tulajdonítsuk? Mindenesetre megdöbben akárki, ha elgondolja, hogy az ember élete virágában, erőinek teljében valami kis véletlen miatt orvosi assistencia mellett is oly könnyen pusztulhat el.

Veszedelemes kísérelés. Koszteleczky János gyepmesteri szolga a múlt hét egyik napján alaposan belenezett a pohár fenekére, mert kísérelésre volt szüksége, hogy haza kerülhessen lakására Csermányra. Akadt is utitársa Fabik János csavargó suhanc személyében. Mikor hazajött Koszteleczky észrevette, hogy ezüst órája láncostul hiányzik. Az eltávozott utitársát gyanúsította a

lopással, de nem mehetett nyomban utána, nem bírták lábait. Másnap jelentést tett a rendőrségen a dologról. A nyomozás során kitudt, hogy a tolvaj a lopott holmit már értékesítette.

Erőszakoskodó beteg. F. hó 17-én este a nyitrai közpórházból telefonon értesítették a rendőrséget, hogy ott egy részeg ember erőszakosan akarja magát felvételni a kórházba. A rendőrség a helyszínén termett, látja, hogy Csergett József szívbeteg nyitrai lakos az illető, aki most véletlenül lakás nélkül van. Az ügyeletes orvos elmondta, hogy Csergett teljesen elazva jött a kórházba és erőszakoskodott. A rendőrök a városházára vitték, hol éjjeli szállást kapott, hogy másnap józan állapotban felvételtesse magát ápolás végett a kórházba.

Beverték a fejét a korcsmáros-nénak. Striba Mihály és Veszely János gyepmesteri szolgák f. hó 15-én görbe napot csináltak maguknak. Betértek Eckstein Samu erzsébet-utí pálinkamérésébe és pálinkázni kezdtek. Hogy az ital jobban csúszszon, heringet rendeltek. Evés-ivás után fizetésre került a sor. Egyikük sem akarta kiegyenlíteni a „cecheket.” Erre szóvita elegeydedtek a korcsmárosnéval, majd garázdálkodni kezdtek, úgy, hogy rendőri segínyt kellett igénybe vennie az asszonynak a két garázda legény eltávolításához. Azonban Striba és Veszely nem olyan puha legények, hogy ezen kiakolbólintást szónéklül túrték volna. Az utcán hatalmas tégladarabokat szedtek és azokkal beverték a korcsma ablakait. Egyik téglá Ecksteinet fején találta. A póruljárt korcsmárosné fejéből az előhívott orvos szedte ki az üvegszilánkokat. Súlyos testi sértés miatt feljelentést tetetett a két mákvirág ellen.

Eloltogatták a légszűrőlámpákat. A város amúgy is gyéren van világítva, különösen pedig a mellékutakban kevés a gázlámpa. Osztertag János, Molnár József, Kollárik Géza és Kender Antal rév-utcai fiúk pajkosságból f. hó 14-én meg ettől a csekély világosságtól is megfosztották Fűrdő-utca lakóit és az elhaladókat. Sorra eloltogatták a gázlámpákat. A rendőrségen előállították a kamaszokat, a kik méltó büntetésben részesülnek ezen csinytevésükért.

Mi van a zsákban? Ezt találgatták pénteken este egyik helybeli kávéház vendégei. Két „műkedvelő” vadász T. R. és D. L. az nap délután Zoborba rándult a Mittelbauer-féle vendéglőbe. A vendéglős szobája falán több vadászfegyver függött, kedvet kaptak vadászatra. Lemelték a fegyvereket és a szőlőben lesbe álltak. A burcsákból a kelletnél többet ihattak, mert nagyon türelmetlenkedtek és minden neszre löni akartak. Hosszas várakozás után végre egyikük egy ugri fülest pillantott meg, amint a kuglizó deszkája mellől húzott a fák közé. Céiba vette, elsült a fegyver és a nyúl nagy bukfenecet vetve elterül a földön. Odasietnek és látják, hogy a vendéglősnek kedvenc kandurja az. Hogy a házbeliek haragját ne vonják magukra, a kandurt egy zsákba dugták és a zsákot a szőlő kijáratához helyezték. A vendégeknek természetesen nem számoltak be a ritka vadászsakmányról. Hazament a zsákot magukkal vitték. Mivel az úton újra megszomjaztak egy kávéháza tértek be. A kíváncsi vendégek közül az egyiknek véletlenül sikerült bepillantania a zsákba, aki aztán a kocavadászokat leleplezte.

Közleg a tél, lopják a libát. Szegény ember vízzel főz, mondja a közmondás. De mikor megunja a sovány kosztot, húsa faj a foga. Így fajt a foga azon ismeretlen tolvajnak is, ki f. hó 13 aról 14-ére virradó éjjel Reichfeld Fülöp rákóczi-utí lakosnak három hizott libáját ellopta. A rendőrség ugyan nyomoz az ügyben, de nem hisszük, hogy munkáját siker fogja koronázni, mert a liba mind egyforma, ha megkopasztják.

A kis leány gyűrűje. Arany gyűrűt talált a 11 éves kis Gyuresina Lujza. Roppantul megörült a csillogó jószágának. Újjára húzta és gyönyörködött benne, úgy mint egy kis leány szokot örülni olyan dolognak, a mihez csak nagy leányok jutnak. Elmúlt egy hét, kettő; sőt talán két hónap is, de a gyűrűért nem jelentkezett senki. A múlt héten játék közben Levin Margit, ki alig idősebb egy évvel nálánál, a gyűrűben sajátjára ismert. Meg lett a baj. A kis Gyuresina Lujza nem akart kedvenc gyűrűjétől megválni. Nem használt se szép szó, se fenyegetés. Így került az ügy a rendőrség elé. A szivtelen rendőrök bizony megfosztották a síró kis leányt aranygyűrűjétől és Levin Margitnak át szolgáltaták. Most a kis lánynak várnia kell addig, míg születésnapjára vesz neki egyet, a mamája, vagy a míg eljön az, a ki majd karika gyűrűt húz az ujjára.

Megdobálták az automobil. Gróf Erdődy Imre galgóczi földbirtokos automobilját folyó hó 14-én délután 2 óra tájban három pajkos fiú kövel megdobálta, a mint lassu menetben a Párteán végig haladt. Az egyik közülök hatalmas ködarabbal kiverte a kocsis ablakát. Cseh Károly kocsivezető a rendőrségen jelentést tett az esetről.

Munkás gimnázium Vágsellyén. Déri Elemér vágsellyei gyógyszerésznek hosszas fáradozás után sikerült a vágsellyei érdekelteket megnyerni annak az eszmének, hogy az esti órák üdvös felhasználása céljából munkás gimnázium létesüljön. Az alakulás megtörtént s a beiratkozások Déri Elemér és Péter József igazg.-tanítónál eszközölhetők. A tanítói tisztelet a vágsellyei állami tanítók válalták el. Az iskola november közepén nyílik meg.

Hogy tünt el a doboz és hogy került a szekérre? Ezt tudakolta Braunsteiner Sándor f. hó 13-án a városházán. Ugyanis aznap délután Komzsik Imre, Krajcsi András és Holi András napszamosok árut hoztak atyja üzletébe a vasuti állomásról. Lerakodás után észrevették, hogy a pultról egy doboz szardella 8 korona értékben hiányzik. A gyanyu az árut szállító emberekre esett. Rögtön utánuk siettek az üzletből és a dobozt a három napszamos szekérre megtalálták. Nyomozás során mindhárman azt állították, hogy ők a dobozt nem vitték el az üzletből és azt sem tudják, hogy került a szekérre. A dobozt a károsultnak kiadták, de Braunsteiner Sándor még most is kíváncsi rá, hogy tünt el a doboz és hogy került a szekérre?

A „Katholikus Háziasszonyok Lapja” az egyedüli folyóirat, amely nyíltan bevallott katolikus szellemben küzd a nők érdekében és első sorban a családi tűzhely védelmével és ezzel kapcsolatosan az égetően sürgős a cselédügy rendezését tüzte ki feladatául. Munkatársai a katolikus írók legkiválóbbjai és ezeknek szociális irányu, oktató és szórakoztató cikkei méltán helyet foglalhatnak bármely család asztalán. Külön rovat tárgyalja a gazdasági és háztartási teendők összes hasznos tudnivalóit amelyekben úgy szólván naponként szükség van. A lap minden hó 15-én jelenik meg, előfizetési ára egész évre 3 korona. Az előfizetési pénzek a szerkesztőséghez Budapest, Váci-utca 18-ik száma alá küldendők.

Garázdálkodó napszamosok. Haas Rezső és Dup Pál tuzsinai lakosok f. hó 9-én d. e. 10 órakor Stark Adolf erzsébet-uti korcsmájában erősen fogyasztották az árpa sárga levét. Korsót korsó után hozott a korcsmáros és a vig német legények szilaj duhajkodásra kerekedtek. A poharakat a földhöz, majd a korcsma falához vágosták, úgy hogy a többi vendégek testi épisége veszélyben forgott. A korcsmáros felszólítására a helyszínen termelt rendőr csendre intette a meglendült „sváb” atyafakat, de azok nem is hederítettek rá, sőt mi több, megtámadták és mellbe lökték. A rendőr azonban a két vig cimborát a vendégek és korcsmáros segítségével mégis ki bírta tuszkolni az utcára, de azért a dolog még sem ment simán, mert a rendőrrel az utcán is kikezdtek és ütlegetni akarták. A szorult helyzetbe került rendőr segítséget nyert időközben két véletlenül arra haladó rendőr személyében. kik a garázdálkodókat megfékeztek és előállították a rendőrségen.

Munkájában megzavart tolvaj. Liska János cipész, vikárius-utcai lakosnak f. hó 7-én éjjel hivatalos vendége volt. Nem ajtón jött be, hanem a konyha ablakán. De ne gondolja senki, hogy nyitott ablakon, nem; — hanem zárt ablakon. Bejutott pedig úgy, hogy az egyik ablaktábla üvegjét kiszedte. Aztán benyúlt kezével és az ablakszárnyat kiemelte. Az így kinyitott ablakon keresztül bemászott a konyhába. Hogy munkáját minél sikeresebben végezhesse, téli kabátját levette, és a sötétben a konyha egyik zugában meghúzódott. A cipész-család még fent volt. A tolvajnak várnia kellett, míg a szomszéd-szobában pihenőre térnek. Léptek hallatszóttak, melyek egész az ajtóhoz vezettek. A tolvaj nem érezte magát biztonságban. Hogy meg ne lephessék, hasra vágódott és elterült a földön. A cipész neje tényleg a konyhába ment: vizet vitt a putnyból. A földön fekvő idegent észrevette, de nem vesztette el lélekjelenlétét; a szobába sietett és magára zárta az ajtót. Férjének elmondta az esetet, ki fejszével és más tárggyal felfegyverkezve a konyha felé tartott. Mikor a kulcs a zárrban nyikorogni kezdett, a tolvaj alatt égni kezdett a talaj és az ablakon át a szabadba menekült. Téli kabátját azonban ott felejtette. A cipész a tolvajnak csak hült helyét találta. A felsült tolvaj a szomszéd házban próbált szerencsét. Oda is

természetesen nem a kapu ment be, hanem a tetőhöz támaszkodott letra segélyével. A házban, melynek több lakója van, az összes kamrákat felnyitotta és az ott talált megkoppasztott és sűtő-hez előkészített kacsát elemelte. Ez ugyan sovány kárpótlás volt az elhagyott téli kabátért, de mégis csak volt valami. Az ember ugyanis el lehet téli kabát nélkül, de a gyomor nem lehet el étel nélkül, ha korog. Ezután az ügyet a rendőrség vette kezébe.

Verekedő tormosi atyafi. Horváth József napszamos, híres legény falujában Tormoson. Különösen akkor, ha kissé felöntött a garatra. F. hó 5-én délután a Hid-utcaba összekasztotta a tengelyt Gyepes István nyitrabodoki lakossal és alaposan helybenhagyta. Hogy ezen ténykedése nem történt a legnagyobb csendben, mutatja azon körülmény is, hogy a dologba bele avatkozott a rendnek egy épen arra cirkáló éber őre és az ittas atyafit előállította csendháborítás és közbotrány okozás miatt a városházára.

Lopják a ludakat. Tormoson Márton-napja utáni vasárnap tartják a búcsót. Hogy azt ősi hagyományhoz híven és méltó módon megünnepeljük, minden házban hizlalnak libát, baromfit. Czivány Kázmér tormosi lakos is ez alkalomra hizlalt libát nem egyet, de hetet is. Nem rég azonban egy 17 évesnek látszó suhanc keresztül húzta számítását és mind a két libáját ellopta, amint azok szabadjára voltak bocsájtva a réten. A suhancnak valószínűleg pénzre volt szüksége, mert a ludakat eladta Mitterbauer Ferenc zabori vendéglősnek. Ez viszont Turczur Rezsőnek. Czivány elvesztett libáinak keresésére indult, s hosszas kutatás után rájuk is akadt az említett helyen. A libák új tulajdonosa azonban nem akarta a ludakat kiadni Cziványának. Az ügy a csendőrség elé került, a mely majd csak ketté vágja a gordiusi csomót, hogy kié legyenek most már a ludak.

Pályázat nyomdai munkára. A győr-sopron-ebenfurti vasut üzemeltetőségére az 1910. év január hó 1-től számított 3 év alatt felmerülő nyomtatvány szükségletét, mely évenként körülbelül 14,000 koronát tesz ki, pályázat útján kívánja fedezni. A szükséges tudnivalók a pozsonyi kereskedelmi és iparkamaránál betekinthetők.

Tolvaj cigányasszony. Virág Teréz tormosi cigányasszony október 29-én reggel helyszíni szemlét tartott a nyitrai zöldsé piacon. Meg is akadt a szeme Janák Jánosné egerszegi lakosnőn, épp abban a pillanatban, a mikor az a pénztárcáját szoknyája zsebébe csúszatta. Egy nem éppen ügyes mozdulattal kiemelte a zsebből az erszényt, mely 1 korona 50 fillért tartalmazott. Mint említettük, nem éppen ügyes mozdulattal, mert Janák Jánosné a löpést észrevette és rendőr után kiáltott. A tolvaj látván, hogy baj van, az erszényt eldobta, de mit sem ért el vele, amennyiben a rendőr a cigányasszonyt a városházára bekísérte.

Értesítés. Ezennel tudomására adjuk a nagyérdemű közönségnek, hogy igazolvánnyal ellátott pénzeszedőnk a mai naptól fogva az általa bemutatott számlák kifizetését, nevével és kelettel ellátott bélyegzővel fogja nyugtázni, miért is felkérjük, hogy a kifizetett számla lebélyegzését saját érdekében megkövetelje. Egyben arról is értesítjük a nagyérdemű közönséget, hogy kényelmére a városháza kapuja alatt egy levelezőkrényt alkalmazzunk „Légszeszgyár” felirattal, a honnan a levelek naponta d. e. 8 órakor vitetnek el.

A nyitrai légszeszgyár igazgatósága.

Nyilvános nőiruha-, fehérnemű szabászati- és mintarajzoló tanfolyam. Drechsler Dezső szakiró, szabászati rajztanító, a szabászati voltalzó feltalálója nőiruha és fehérnemű szabászati- és mintarajzoló tanfolyamot rendez Nyitra, a polg. leányiskolában Gyürky-utca, kezdődik f. hó 16-án. Beiratások d. u. 2-4-ig ugyanott eszközölhetnek. 159. 2-2.

Közgazdaság.

A Nyitrai Gazdasági Egyesület a földmívelési kormány és az érsekújvári járás közönségének anyagi támogatásával Nagysurányban 1909. évi nov hó 25-én csütörtökön d. e. 1/2 10 órakor szarvasmarha díjazást rendez, mely alkalommal a földmívelési kormány 300 k., Elek Henrik 30 k., Elek Imre 30 k., Nagysurány 30 k., Kisvárad 25 k., összesen 415 kor. kerül kiosztásra.

Tehénkre borjuval vagy anélkül: A Földmívelési kormány adományából I. díj 40 k. II. díj 30 k. III. díj Kisvárad község gazdaközönsége

adományából 25 k. IV. díj Nagysurány község gazdaközönsége adományából 10 k. V. díj Elek Henrik adományából 10k. VI. díj Elek Imre adományából 10 korona.

1-3 éves üszökre: A Földmívelési kormány adományából I. díj 60 k. II. díj 50 k. III. díj 40 k. IV. díj 30 k. V. díj 20 k. VI. díj 10 k. VII. díj 10 k. VIII. díj. 10 k. Nagysurány község gazdaközönsége adományából IX.—X. díj 10—10 k. Elek Henrik adományából XI.—XII. díj 10—10 k. Elek Imre adományából XIII.—XIV. díj 10—10 korona.

Ezen díjakra pályázhatnak az érsekújvári járásban lakó kis tenyésztők olyan piros-tarka szarvasmarhával, mely legalább egy év óta tulajdonukat képezi. Ezen körülmény az illetékes községi előjáróság által igazolandó. — Apaállatok, valamint a nagyobb tenyészetekből elevezetett kiváló állat egyedek, vagy állatcsoportok kiállítói diszoklevéllel lesznek jutalmazva.

A bírálót a járás gazdaközönsége a m. kir. gazdasági felügyelő közbenjöttével teljesíti.

Csakis azon állatok fognak figyelembe vétetni, melyek a kitűzött napon d. e. 1/2 10 órakor a nagysurányi vásártéren előveztetettek.

A megállapított díjak kiosztási tervét a bíráló bizottság szükség szerint módosíthatja. — A díjak azonnal a helyszínen lesznek kifizetve.

Irodalom.

A honvéd- és csendőrtisztek nőstülési ügyei körül való eljárás kézikönyvét immár negyedik kiadásban adja közre Gerő Gyula honvédezeres hadbíró. Ez már magában eléggé igazolja ennek a vezérfonálnak a hasznavehetőségét. Az új kiadás az új 1908-iki nőstülési szabályzat alapján készült, de éppenséggel nem gépies lenyomata annak, hanem szerves feldolgozása a praktikus hasznavehetőség céljaira. Ott, a hol szükséges magyaráz, s azonfelül az összes irománypéldákat közli, a melyekre a nőstülési készülő tisztek beadványainál szüksége van. A hasznos utbaigazító könyv Benkő Gyula Grill-féle udvari és katonai könyvkereskedésében jelent meg. Ára 3 korona.

CSARNOK

Uti emlékeimből.

London. 1909. július.

A londoni City legérdekesebb mozzanata, hogy még apró gyerekek is belevegyülnek az áradatba, a nélkül, hogy a tájékozás fonálát elvesztenek. Mulatságos képet nyújtanak az emeletes automobil-omnibuszok, melyek rendszeren zsúfolva vannak emberekkel. Ott álldogálnak sokszor félóraig is, de a várakozás legkevésbé bántja a bentlő közönséget. Az omnibuszok telve vannak hirdető cédulákkal és lepedő nagyságú reklámokkal.

Az utcai rendőr fegyvertelenül sétál az utcán, s a legnagyobb készséggel utba igazít mindenkit és tekintélye oly nagy, hogy a mint észreveszi az összetorlódo közönséget, mely nem képes szabadon átmenni az utca másik oldalára, *felemeli* jobb kezét, erre rögvést megáll e ponton néhány száz kocsis utat enged 1—2 percre a közönségnek.

Innen kiszabadulva a Royal-Albert Hall felé iparkodtam, de nem gyalog, hanem a földalatti vasuton. Itt kettős a közlekedés. Tíz méternyire a föld alatt van a villamos s 35—45 méternyire a földalatti vasut. Én az utóbbit választottam; jegyváltásom után lifttel eresztettek le a földgyomrába, hol kettős vágányú vasut futja be keresztül kasul a földalatti Londont, s rendszeren hosszú vonatok közlekednek a város minden pontjához, átbujva még a Themse medre alatt is a túlsóparti városrészekbe. Néhány pernyi várakozás után berobogott a vonat, mely csak úgy tele volt utasokkal, mint az utcákon a sok ezer automobil-omnibusz. Szárguldoztunk veszekedett gyorsasággal, mintha nem is a földgyomrában paloták, pincék, kutak, utcasorok alatt járnánk. Öt-tíz pernyi távolságban állomások vannak és a távozók liften jutnak megint fel az utcára. Igaz hogy

itt a föld alatt vannak fényesen kivilágított restaurációk, dohányzószék, könyvkereskedések, kávéházak, de én azért futottam a lifthez, csak hogy kiszabaduljak épkezláb e kísérteties helyről. Így kerültem sok viszontagság után London legelőkelőbb hangverseny termébe: *Royal Albert Hallba*.

A renaissance modorban épült kolosszális gömbpalota, 83 méter hosszú átmérővel s 10,000 emberre számított térfogattal bír. Nappal a világitást az üveg boltozat szolgáltatja, éjjel 15 ezer villamos-lámpa ömleszt el benne fényét. A hallgató közönség zártzsebekben, páholyokban, balkonokon és a gallériákon foglal helyet. Caruso itt fog vendégszerepelni szeptemberben s már most hirdetik mindenfelé nagy plakátokon.

Londoni tartózkodásom utolsó napját, július 24-ikét *Southend* meglepetésének szenteltem. Az angol tengeri flotta revü-je e helyen van most, a mi nagy eseményszámba megy egész Angolországban. Kétszáznegyven tengeri hadihajó van itt együtt július 17-étől s július 25-én mentek innen tovább. Ide sereglettek össze a világ minden tájáról, hogy itt a közelben hirdessék az angol nemzet tengeri hatalmát s bemutassák azt hazájuknak.

Southend tenger melléki város s egy órányira fekszik Londontól. Július 17-étől naponta minden 15 percben mentek különvonatok nagyszámú közönséggel e kis városba, mely lobogódszben fogadta az érkező vendégeket. Tíz óra tájban megérkezett a 150 tagból álló katonai zenekar s kevéssel utána automobilon az angol királynő. Száz és száz ezer ember tolongott az utcákon. Tizenegy órakor jöttek a nagy személyszállító hajók, hogy az utasokat a flottához szállítsák, de oly nagy volt a tolongás — éppen a királyné itt léte miatt, — hogy jó magam csak délután háromkor juthattam a hajóhoz. A hajón össze voltunk préselve (1500—2000-en) mint a héringek, leülni egyáltalán nem lehetett. Szerencsésen megérkezve a flottához, elhelyezkedtünk a nagy hadihajókon. Kis szünet után alaposan megnéztük a hajót, mire közeledett az angol királynő díszhajója. 50 ágyúdörgés üdvözölte jövetelét s a katonai zenekar 150 embere hirdette a háborgó tengeren az angol nemzet nagyságát. Az ünnepélyt nagy tűzijáték zárta be, mire kiki sietett *Southend*-be s onnét tovább Londonba.

Sok tolongás, várakozás után hazajöttem én is e nagy világvárosba esti 11-kor, hogy innen másnap a reggeli órákban Calais-on át Párizsba mehessek. *Benyács István.*

NYITRAI SERFŐZŐ ÉS MALÁTAGYÁRTÓ RÉSZVÉNYTÁRSASÁG.

Meghívás.

Van szerencsénk t. részvényeseinket a **follyó évi december hó 6-án délután 3 órakor** gyárhelyiségünkben tartandó

XV. rendes közgyűlésre

tisztelettel meghívni.

Napirend:

1. Az igazgatóság és felügyelő-bizottság évi jelentése, a mérleg előterjesztése és a tiszta jövedelem hováfordítása iránti határozathozatal.
2. A felmentvény megadása az igazgatóság és felügyelő-bizottság részre.
3. Két igazgatósági tagnak megválasztása három évre az alapszabályok 21. §-ának értelmében és három felügyelő-bizottsági tagnak megválasztása a jövő rendes közgyűlésig terjedő egy évi időtartamra.

Az igazgatósági és felügyelő-bizottsági jelentések, valamint az 1908/1909. évi mérleg

a közgyűlést megelőzőleg 8 napon át a gyár irodai helyiségében a jogosultak által megtekinthetők.

Az alapszabályok 11. §-a értelmében a szavazati jog gyakorlására szükséges, hogy a részvények az összes le nem járt szelvényekkel együtt a közgyűlést megelőzőleg három nappal a Nyitrai Iparbank pénztáránál letéssenek.

A nevezett pénztár a letett részvényekről elismervényt ad, mely igazolásul szolgál a közgyűlésen való részvételre.

Nyitra, 1909. évi. nov. hó 20-án.

166. 1-2.

Az igazgatóság.

2960/1909. kig. sz.

Árverési hirdetmény.

Aranyosmarót nagyközség vásári és napi piaci helypénzszedési joga — a község képviselőtestületének 150/1909. kgy. számú határozatából kifolyólag **f. évi november hó 25-én délután 3 órakor** a község háza tanástermében megtartandó nyilvános árverésen 1910. évi január hó 1-től kezdődő egy évre a legtöbbet ígérőnek bérbeadni fog.

Kikiáltási ár 3000 korona.

Bánatpénz 300 korona.

Az árverés egyéb feltételei a községi jegyzői irodában a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Aranyosmarót, 1909. évi november 12-én.

Hetényi Vilmos s. k.

163. 1-1.

(P. H.)

jegyző.

HÁZVEZETŐNŐNEK, anyahelyettesnek ajánlkozik középkorú hajadon. Bővebbet M. M. jelige alatt Nagyherestyén (Bars megye) Postrestante. 165. 1-1.

Meghívó.

A Nagytapolcsányi Takarékpénztár Egylet rendkívüli közgyűlését

1909. évi november hó 29-én d. e. fél 9 órakor Nagytapolcsányban, saját házában levő tanástermében fogja megtartani, melyre a t. részvényeseket ezennel tisztelettel meghívja

az igazgatóság.

Tárgysorozat:

1. Az alapszabály 21. §-a értelmében közgyűlési elnök, jegyzőkönyvvezető és két jegyzőkönyvhitelesítő tag megválasztása.
2. Az alapszabály 20. 25. 29. 34. 42. és 43. §-ainak megváltoztatása.

Figyelmeztetés.

Ha a folyó évi november hó 29-ére kitűzött rendkívüli közgyűlés nem lenne határozatképes, azon esetben az alapszabályok 20. §-hoz képest a rendkívüli közgyűlés megtartására f. évi december hó 13-ik napjának d. e. 9^{1/2} órája újabb határnapul ezennel kitűztük és azon a megjelölt részvényesek — száma való tekintet nélkül — minden tárgy felett jogérvényesen határoznak. 164. 1-1

BUTOROK
a legolcsóbban kaphatók csak
VAJDA J.
butorkereskedőnél
NYITRA, PÁRUTCA 22 SZ.

50 hálószoba, 40 ebédlő, 15-20 salon berendezés. Uri szobák és vendég-szobák mindennemű styl- és minőségben állandóan raktáron vannak. Száraz anyagból, kitűnő iparosok által készített mahagoni-, palisander-, köris-, cseresznye-, dió-, tölgy és szilfa **BUTORAIM** legegyszerűbbtől a legfinomabb kivitelig, jó ízléssel készülnek. Mindennemű réz-, nikkel- és vasbutor. — Veranda- és kerti-butorok. Iroda-, előszoba- és konyhaberendezések. Saját kárpitos-műhelyem, ahol legmodernebb kárpitos és díszítési munkák szakszerűen s ízlésesen készülnek. Minthogy t. vevőimnek jó árút, nagy választékot a legjutányosabb árak mellett nyújtok, tisztelettel kérem a n. é. butorvásárló közönséget, hogy b. rendeléseivel hozzám fordulni sziveskedjék. **VAJDA J.** butorkereskedő.

22. 21-24

KRAMMER ADOLF ÉS FIA CÉG
HID-UTCA 16. SZ. NYITRÁN TÓTH VILMOS-U. 39

Ajánlja legjobb minőségű
palacksőreit
valamint dúsan felszerelt
épület-, tűzifa- és kőszén-raktárát.

162. 1-26.

Hirdetések a „NYITRAMEGYEI SZEMLE” számára igen jutányos áron felvételnek Nyitrán, Huszár István úr könyvkereskedésében, ahol a lapra is elő lehet fizetni.

Az 1896-iki ezredéves, az 1897-iki és az 1900-iki párisi világiállításon kitüntetve.

Ajánlok téli finom vajkörtét, érik november és decemberben 5 kilós pósta kosárban

gondosan csomagolva K. 2.60 fillér árban az itteni postán feladva. — Tavalyi és idei termésű zabori boromat megvételre ajánlom. Szives megkeresésekre előnyös ajánlattal szolgálhatok.

PÉCSEDE szőlőbirtokos és fűszerkereskedő **NYITRA.**
128. 10—52.

Szolid és pontos kiszolgálás!

Gombárík István

úri és női fodrász

Nyitrán, Tóth Vilmos-utca II. sz.

Ajánlja a mai kor igényeinek teljesen megfelelő higiénikusan berendezett

díszes úri és női fodrász-termét.

Végez és raktáron tart mindennemű e szakmába vágó úri és női hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, loknikat, frufрукat, egész és félpárokákat, hajfonatokat minden színben, női fésülést, haj-és szakálfestést, ugyancsak tyúkszemvágást jutányos áron. 129. 10—52.

Vesz vágott és kifésült haját.

Előfizetéseket üzleten kívül is elfogad.

Minden előfizető a kiszolgáláshoz szükséges keféket, fésűket, hajport, bajuszkötőt, szivacsot s a többi tartalmazó fiókot kap.

Kifésült hajból fonatokat, loknikat s egyéb hajmunkákat a lehető legolcsóbban készít.

Nagy választék hajháló, hajbetét és kész hajfonatokban.

Szolid és pontos kiszolgálás!

VEREBÉLY GÉZA DIVATÁRÚHÁZA
NYITRA, TÓTH VILMOS-UTCA 4. (SZARVAS-SZÁLLÓ MELLETT)

KARÁCSONYI VÁSÁR 1909.

Őszi és téli ujdonságok úri és női divat cikkekben. Asztalneműek, fehérneműek s más sok hasznos ajándék tárgy. Az összes nyári és téli mosó továbbá női gyapjú kelme maradékok mesés olcsó árakban.

Köztudomású, hogy a legutóbbi hetekben a legtöbb ruházatkodási cikk 10%-al drágult meg, a közel jövőben újabb áremelkedések várhatók. — Cégem még idejekorán nagy mennyiségű árukat szerzett be s így míg ez a készlet tart, az összes áruk, a régi **rendkívüli előnyös árakban** kerülnek eladásra. 130. 5—0.

Himző-munkákra kiválóan alkalmas

Pfaff-varrógépeit

ajánlja **SZLÁVIK KONSTANTIN**
Nyitra, Plébánia-utca 4. szám.

A Pfaff-varrógépek — eltérőleg egyéb gyártmányoktól — acél alkatrészekből állanak az utolsó csavarig.

Javításokat elfogadok.
Árjegyzék ingyen.

Erős anyagok feldolgozására, mint ipari gépek első helyen állanak. Tartósságuknál fogva hosszú időre szóló írásbeli jótállást biztosítok.

Kiváló tisztelettel
Szlávik Konstantin,
mechanikus, optikus.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.
2. 47—52.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltöket, reverendákat, címádkákat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

FELTÜNŐ UJDONSÁG!

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó egyszer veszi és többé mást nem szíhat.

legjobb valódi francia

1. 52.

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.